

Minnisblað vegna úttektar á skiptingu styrkja til rannsókna og nýsköpunar eftir landssvæðum

Framhaldskönnun

Daði Már Kristófersson

Forseti Félagsvísindasviðs/Prófessor

Háskóli Íslands

Samantekt

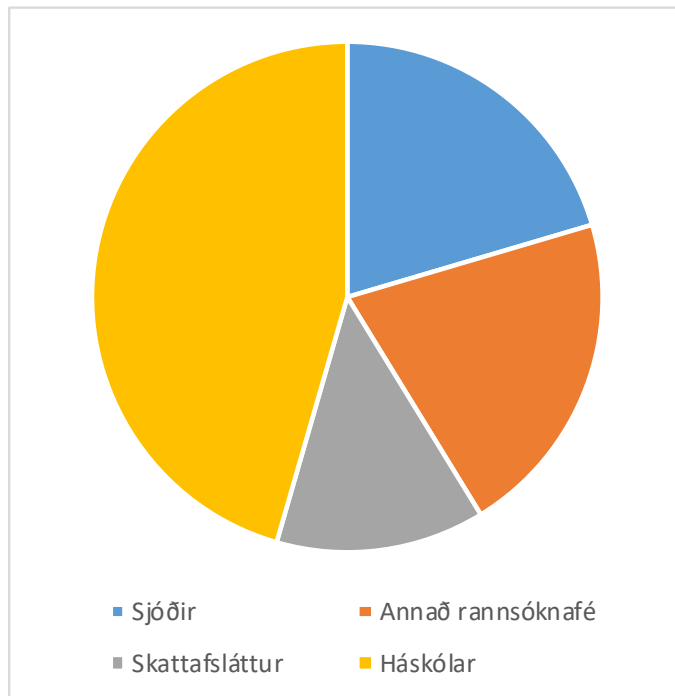
Á fundi Vísinda- og tækniráðs 8. mars 2019 var samþykkt að unnin yrði úttekt á því hvernig opinbert fjármagn til rannsókna, þróunar og nýsköpunar dreifist eftir landshlutum.

Til grundvallar yrðu lögð gögn frá m.a.:

- Rannsóknamiðstöð Íslands um úthlutanir úr samkeppnissjóðum
- Byggðastofnun um styrki til rannsókna og þróunar.
- Aðrir styrkir til rannsókna og þróunar svo sem frá ríkissjóði í föstum framlögum, Nýsköpunarmiðstöð og erlendum rannsóknasjóðum.

Í framhaldi af kynningu á verkefninu fyrir Vísinda- og tækniráði í vor var ákveðið að kanna betur hvernig fjármagn dreifist innan styrktra verkefna skiptist. Var það gert með úrtakskönnun úr styrktum verkefnum. Einnig var kannað betur hvernig skattafláttur hefur þróast sem og árangur í sjóðasókn eftir landshlutum. Niðurstöður endurskoðaðrar úttektar liggja nú fyrir. Mynd 1 sýnir skiptingu fjármagns til rannsókna árið 2017 eftir tegundum styrkja. Heildarframlagið það ár, samkvæmt gögnum Hagstofu Íslands var um 18 milljarðar króna.

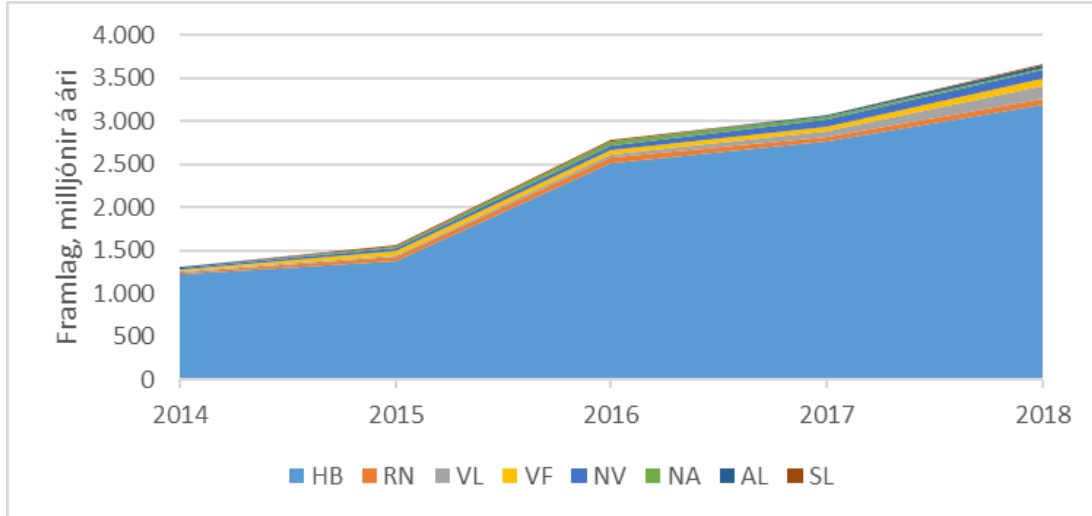
Mynd 1 sýnir að meginhluti stuðnings eru bein framlög til rannsókna innan háskóla, sem er um þriðjungur af heildarframlögum hins opinbera til háskóla. Þar á eftir koma innlendir sjóðir og annað rannsóknafé, þar með

Mynd 1. Skipting fjármagns til rannsókna að meðaltali 2014 til 2018 eftir uppruna.

taldir erlendir sjóðir. Að lokum er framlag til fyrirtækja í formi skattafláttar vegna rannsókna og nýsköpunar.

Athygli vekur hve hratt skattafláttur hefur aukist á undanförunum árum. Mynd 2 sýnir þróun skattaafsláttar á tímabilinu 2014 til 2018.

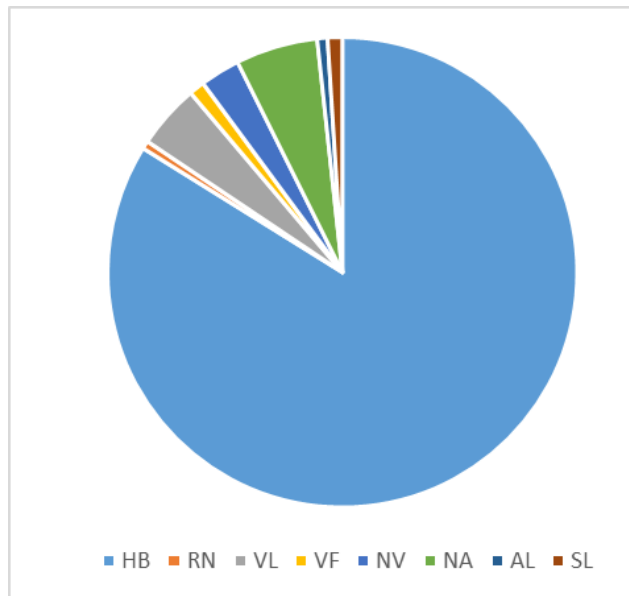

Mynd 2. Þróun skattafláttar á tímabilinu 2014 til 2018. Framlag ársins 2018 er áætlað ú frá fjölda umsókna

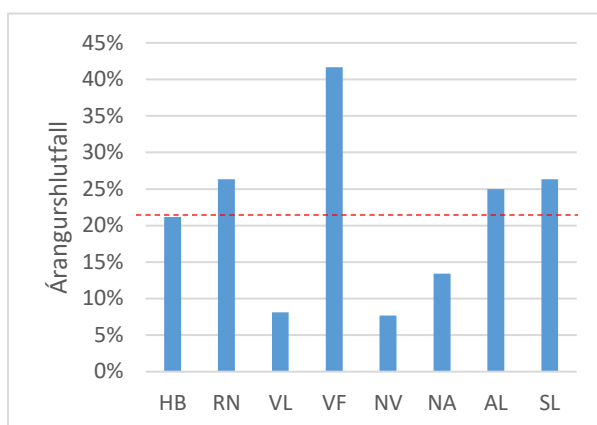
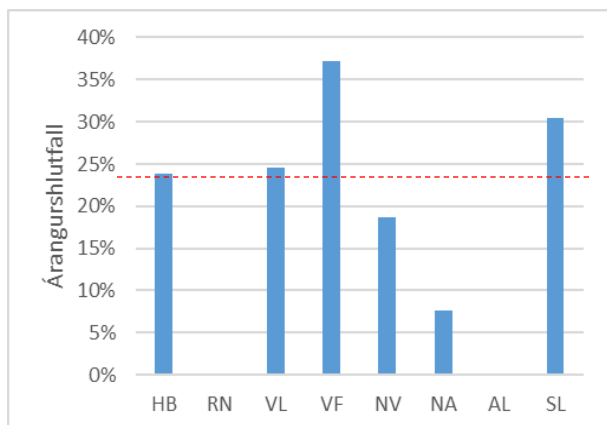
Mynd 3 sýnir skiptingu fjármagns til rannsókna árið 2017 eftir landsvæðum.

Mynd 3 sýnir að höfuðborgarsvæðið fær langsamlega stærsta hluta framlaganna. Mikill munur er hins vegar á fólksfjölda eftir landsvæðum. Því er rétt að skoða árangurshlutfall (þ.e. hlutfall samþykktra umsókna af heildarfjölda umsókna) milli landshluta einnig.

Mikilvægt er að skoða hvað býr að baki þessari mynd, þ.e árangurshlutfallið. Myndir 4 og 5 sýna árangurshlutfall Rannsóknasjóðs og Tækniþróunarsjóðs að meðaltali árin 2014 til 2018 eftir landshlutum.

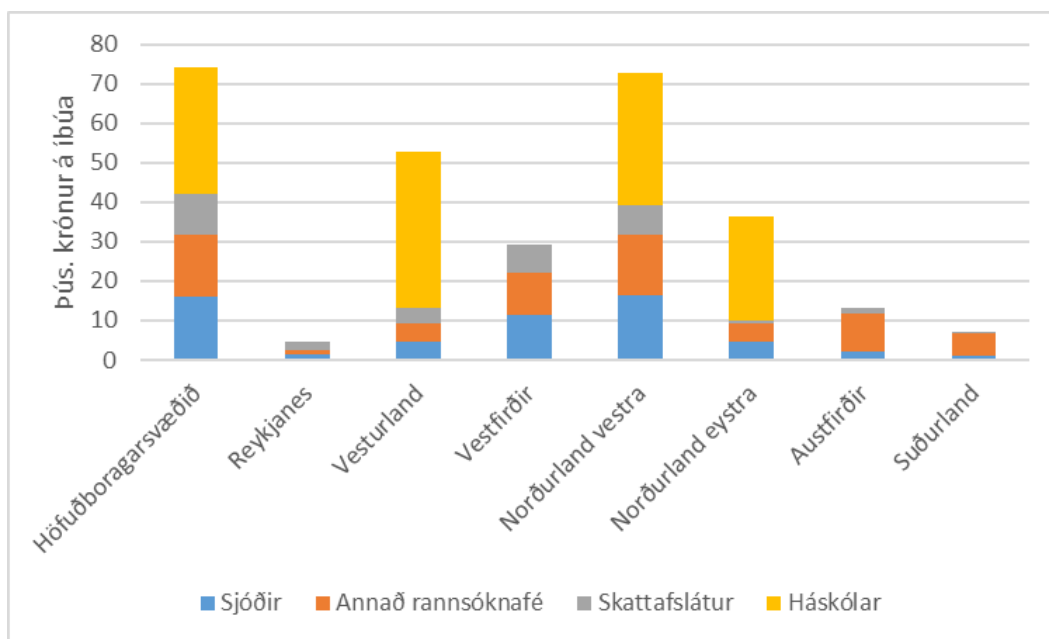

Mynd 3. Skipting fjármagns til rannsókna að meðaltali 2014 til 2018 eftir landshlutum.

Myndir 4 og 5. Árangurshlutfall Rannsóknasjóðs og Tækniþróunarsjóðs að meðaltali árin 2014 til 2018 eftir landshlutum. Meðaltal táknað með rauðri punktalínu. Engar umsóknir bárust í Rannsóknasjóð á tímabilinu frá Reykjanesi og Austurlandi.

Mynd 6 sýnir upphæðir í krónum á íbúa, til að sýna með sanngjarnari hætti hvernig fjármagnið skiptist.

Mynd 6. Framlög til rannsókna og nýsköpunar á íbúa.

Mynd 6 sýnir að fjárframlög vegin eftir íbúafjölda eru svipuð á höfuðborgarsvæðinu og Norðurvestrlandi, en umtalsverð framlög eru einnig á hinum landshlutunum þar sem háskólastarfsemi á sér stað sem og á Vestfirðum.

Umræður

Úttektin staðfestir að höfuðborgarsvæðið nýtur mikils stuðnings til rannsókna og nýsköpunar og sækir mikið um fjármagn í samkeppnissjóði. Umfang stuðnings til höfuðborgarsvæðisins virðist því fyrst og fremst til kominn vegna mikillar sóknar í sjóði en einnig vegna staðsetningar stærstu háskólanna.

Lítill munur er á árangurshlutfalli umsókna í samkeppnissjóði, þ.e. Rannsóknasjóð og Tækniþróunarsjóð, milli landshluta. Svipaða sögu má segja um skattafslátt vegna rannsókna og þróunar. Mikill meirihluti umsókna kemur frá höfuðborgarsvæðinu en árangurshlutfall er svipað milli höfuðborgar og landsbyggðar.

Mikill vöxtur hefur verið í skattafslætti til fyrirtækja vegna rannsókna og nýsköpunar á tímabilinu. Mikilvægt er að kanna frekar hvernig þessu fjármagni er ráðstafað eftir atvinnugreinum.

Ef litið er til fólksfjölda breytist myndin og aðrir landshlutar sem koma mun betur út hvað varðar skiptingu fjármagns. Dæmi um það eru Norðurvesturland, Vesturland og Norðausturland. Hinir landshlutarnir koma mun lakar út. Lakast koma Suðurland og Reykjanes út.